

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(7.) *Az x-sugarak alkotta képek neve.* A Természettudományi Társulat legutóbbi felolvasásán tapasztaltam, hogy az x-sugarak létrehozta képeket szakemberek is minden aggodalom nélkül *fotografáknak, fényképeknek* nevezik, a mi nem megfelelő elnevezés. Ez okból bátorodom utalni *S a l c h e r*-nek, a fiúmei teng. akadémia tanárának egy felolvasásában tett indítványára, hogy az említett képek *elektrografáknak*, avagy a feltaláló nevééről *Röntgenografáknak* neveztesenek.

GLÜCKLICH VILMA.

(8.) *Meteor N.-Bányán.* Márczius 21-ikéről 22-ikére viradó hajnalban ritka szép és feltűnő nagy meteor ejtette rémületbe városunk egyes lakóit, kik esetleg szemlélni voltak a páratlan égi tűneménynek. Sajnálatomra, én nem vagyok e szerencsések közül való, de a másoktól szerzett adatokat bátorodom betérjeszteini.

P i t y i k G y ö r g y bányakapitánysági hivatalnok hanyatt feke a délvonalban álló ágyában (fejfelé délnek) ébren volt, midőn egyszerre egy északnyugoton felragyogó tűzgömb vette el pár pillanatra szemévilágát. Felülvén ágyában, szemlélni kezdte a rémítő tűzgömböt. Alakja mint egy roncsolt léggömb, föld felé a roncsolt rész, égnek a középső-harangnagyságú tűzgolyó. Fénye oly erős volt, hogy a sarokban lengő pókháló szálait is meg lehetett volna látni. (Szemtanú szavai.) 4—5 másodperc múlva nyomtalanul eltűnt, minden nesz és minden sziporka, vagy füst- s fényfelhő nélkül. Szemtanú és családja rémülve kezdtek imádkozni.

Az éji örök (hatan) nagy tüzes vékát láttak rohanni; északnyugotra a hegyek mögé esett le (látszólag.) Tartott mindez, míg az ember négyet, ötöt olvashatott volna.

A csigányok ép ekkor léptek ki a nagy vendéglőből s rémülten futott ki ide vissza, ki haza felé. Pontos időt nem mondhattak, utána számítva: 2 óra 5—10 perc reggeli idő

lehetett. Semmi nyomát, semmi zaját nem vették észre ez utóbbi szemtanuk se.

BENCSIK JÁNOS.

(9.) *A »jövőbe látás«.* (Megjegyzés az 1896. évi februáriusi füzetben, 1895, 49-czel jelzett Dr. P. K. aláírással megjelent feleletre.) A tudomány, igaz, sok általánosan ismert tévhit fölött napirendre tér és mesének nyilvánítja, azonban a jövőbe látás (hipnózis) olyan sokszor vezette félre az embereket és olyan sok kérdésre vár feleletet, hogy e fölött egyszerűen napirendre térni, hogy ez mese vagy tévhit, nem lehet. Meg fogom kísérteni bebizonyítani, hogy a »jövőbe látás« nem csalódás és képtelenség, mint Dr. P. K. úr — igaz, szépen — bizonyítja, hanem részben tény.

D a r w i n szerint a Földön a legelső lény, a mi saját akaratából megmozdult, egy csepp protoplazma volt, melynek sem sejttakarója, sem semmiféle szerve nem volt, élete mindössze abból állott, hogy táplálékát megemésztette.

Ez a törzse a ma élő összes állati és növényi szervezeteknek, a melyek évmilliók alatt kifejlődtek és tökéletesedtek. Mi volt a közvetlen oka a tökéletesedésnek? Valószínű, hogy a szükség és a létért való küzdelem.

A létért való küzdelmet lépten-nyomon szemlélhetjük. Az oroszlán fajtát hatalmas ereje, a nyúlét gyors futása, a rókáét ravasz-sága biztosítja az elpusztulástól. A növényeknél ugyanezt találjuk: a tölgyet, bükköt, hatalmas törzsük, a nádat sűrűsége, a búzát az emberek pártfogása tartja fenn, a konkoly pedig, hogy életét biztosítsa, a búza közé lopózkodik.

Mínthogy a küzdelem folytonos, a szükség is állandó marad, úgy hogy minden egyes faj, ha évezredekig bizonyos szükségben szenved, az lassanként különféle módon kielégítetik, pl. az újfundlandi kutya egyik életfeltétele az úzás lévén, az összes kutya-

fajktól eltérőleg, úszóhártáival van ellátva; ez egyik bizonyítéka annak, hogy a tökéletesedés folytonos; már most ebből kifolyólag állíthatjuk, hogy mi emberek szintén tökéletesedünk, mivel pedig a mi fennmaradásunk az ész és a gondolkozó tehetség fejlettségére van alapítva, tehát itt legerősebb a tökéletesedés.

Ha az ember és állat gondolkozását párvonalba helyezük, azt találjuk, hogy az ember gondolkozása azzal tökéletesebb az állaténál, hogy az állat, az esetleg önmagán megtörtént eseteket jegyzi meg, az ember pedig egy még vele meg nem történt dolgot is elképzel magának és óvakodik tőle, vagy törekszik utána, tehát az ember *kombinál*; a kombinálás pedig, miután mindig a jövőben történendő eseményeket akarja előtűnk előre feltárni, a jövőbe látásnak legegyszerűbb alakja.

Kombinálni az ember azon tényekből tud, a melyeket őt érzéke előtte feltár; érzékeink képessé tesznek bennünket helyzetűnket a jelenben és néha a közel jövőben felismerni. A közel jövő alatt azt értem, hogy pl. az úton megyek és látok szembe jönni egy lovas, tudom, hogy ha ki nem fogok térni, elgázol; de milyen tökéletlen jövőndölés ez; az a ló még megállhat, vagy más útra térhet. Azonban ez a jövőbe látás is csak akkor áll, ha láthatom, vagy hallhatom a közelgő lovas. De most tegyük fel, hogy engem meg akar valaki ölni és az ajtó mögött áll töltött fegyverrel, a mint kilépek le fog löni és nekem nincs semmi szervem vagy érzékem, hogy ezt előre megsejtsem, vagy a falon keresztül az ott állót észrevegym, pedig csak egy hatodik érzékre volna szükségem és az a fal olyan átlátszó, illetőleg a mögötte álló ember épen olyan észrevehető volna, mint a szembe jövő lovas.

Lehetséges tehát, hogy azok, a kik egy bekövetkezendő bajt előre megsejtjenek, egy majd évezredek alatt kifejlődő hatodik érzéknek, a jövőbe látásnak csíráját hordják agyvelejükben. S. E.

(10.) *Népszerű egyetemi kurzusok Bécsben.* Az osztrák közoktatásügyi miniszterium elfogadta az egyetemi tanácsnak népszerű egyetemi előadások tartására irányuló tervezetét, melyre a folyó évben 6000 frtot vett fel költségvetésébe. Már novemberben 25 kurzust kezdtek meg. Ezzel a bécsi egyetem elvállalta azt a feladatot, hogy a nép azon rétegeinek tudományos képzéséről gondoskodik, melyek előtt eddig az egyetemi képzés el

volt zárva, egyelőre Bécsben és környékén, esetleg Alsó-Ausztriában és a többi koronartományban is, a mennyire a rendelkezésre álló eszközök megengedik. Az előadásokat az egyetem épületén kívül tartják. Természettudományi előadásokat azonban természetesen a bemutatások miatt az illető egyetemi intézetekben kell megtartani. A többi előadások részére tíz különböző városrészben tíz termet jelöltek ki. Az előadások este nyolczadfél órától kilenczíg tartanak; tárgyuk minden tudományzszak, mely népszerűen előadható. De olyan kérdések tárgyalása, melyek a jelenkor politikai, vallási és szociális vitáira vonatkoznak, vagy agitációkra adhatnának alkalmat, ki van zárva. Megkezdtek hat heti, hetenként egy óras kurzusokkal, melyeket karácsonyra befejeztek, a következő 25 tárgyról: »Homer ideje; a görög dráma története; római történelem a köztársaság idejében; a régi germánok élete és története; Ausztria története a Babenbergiek alatt; a francziák története a XVIII. században; Shakespeare; Göthe Faustja; az olasz festészet története; anatomia; bakteriológia; növénytan; chemia; földrajz; geológia; ábrázoló mértan; első segítség; egészségtan; géptan; hótan; élettan; ideg- és elmebetegségek; osztrák alkotmányjog; az osztrák jog alapvonalai; népességi mozgalmak.

Az előadások annyiban nem egészen ingyenesek, hogy egy-egy hathetes kurzusért 1 koronát kell fizetni. Ez előadások rendezésére és vezetésére az egyetem bizottságot választ. Az előadókat a bizottság kéri fel, rendszeren az egyetem tanárait, docenseit és asszisztenseit, különös okok alapján azonban mások is felkérhetők. A docensek előadásait megfelelően díjazák. Különös okokból az egyetemi tanárok is kaphatnak előadásaiért díjazást. Az első kurzusok 24 előadója közt csak három tanár, a többi mind docens volt.

A közművelődésnek ilyen úton való terjesztésében Társulatunk és a Szabad Liceum megelőzte az osztrákokat; a különbség csak az, hogy ott a kellő nagy erővel, melyet az állam vállalt magára, foghattak e nemes feladathoz, nálunk pedig majdnem egészen a társadalomra hárul az egész teher, mert Társulatunk népszerű estéinek költségeit egészen maga kénytelen fedezni, a Liceum is szintén túlnyomólag tagjainak és hallgatóinak járulékaival van utalva. DR. L. F.

(11.) *Szép égi tünemény.* 1896 márczius 4-ikén este 8 óra 40 perczkor (zónaidő) asztalomnál ülve dolgoztam, midőn ágyú-

lövéshez hasonló dörgés riasztott fel. Az ablak felé tekintve, nagy világosságot láttam, hirtelen oda siettem s látok egy telehold nagyságú, zöldes-kék lánggal égő gömböt, mely alig ház magasságban kelet felől délnek ívalakba haladott, mind közelebb jutván a földhöz, míg végre az előttem levő berek fáin mögött eltűnt (a földre esett.) Ez a gömb útját 4—5 másodperc alatt tette meg. Az ég derült csillagos volt.

Másnap pásztorok beszéltek, kik túl a vizen voltak, hogy hallották a nagy dörgést s látták, hogy Rea felől megvilágosodott a környék.

Köztem, vagyis Rea község és azon hely között, hol ez emberek voltak, a távol-

ság alig 150—200 méter, tehát ezen terület közt vonult el az égi tűnemény.

Az emberek fák között lévén, az égő gömböt magát nem láthatták, csak világítását. A helyet, mely felé lehullani láttam, megjegyezvén magamnak, másnap kimentem s összekutattam a környéket, gondolva, hogy meteorot találok, azonban kutatásom, eredménytelen maradt. De épen ezen irányban folyik a Sebes folyó, s lehet az is, hogy a víz medrébe esett s azért nem volt megtalálható.

A dörgés valószínűleg a meteor elpatanása volt, melynek egy része évről repült tovább. Vajjon több része is lehetett-e, nem tudom, mert az ablakból szemlélve, csak kis szemkör volt előttem. BUDA ÁDÁM.

KÉRDÉSEK.

(52.) A mult években gyümölcsünkben az alma- és szilvafákat a levélgöngyölő és különösen a pókhálósnak hernyó oly mértékben árasztotta el, hogy a fák levéltelenül június elején már olyanok voltak, mintha fehér fátyollal borították vagy bemeszelték volna, különösen oly helyeken, hol a hernyóknak kézzel való szedésétől töménytelen nagy számuk miatt visszariadtak, vagy erre egyáltalában képtelenek voltak.

Mínthogy a hernyók az idén is talán még fokozottabb mértékben várhatók, a közérdek szempontjából kérem annak szíves közlését, hogy mi az az idő szerinti ismert legbiztosabb s teljesen célra vezető és nagyobb gyümölcsösök számára való legolcsóbb hernyóirtó szer, s mily eszköz lenne a legalkalmasabb e szernek a jó részt 6—10 m. magas és ennek megfelelő terjedelmű fákra nagyobb folyadék vesztegetés nélkül való fölfecskendezésére, vagy, még jobb, fölpermetezésére, mert az egyes, vagy vastag sugarakkal való fecskendezéssel sok folyadék pazaroltatik el. E szer és eszköz hol és mily áron kapható?

Melyek a legjobb és legkimerítőbb művek a rovarkárok elleni védekezésről? Hol kapható s mennyiért H o r v á t h G é z - a k a földművelési miniszterium által kiadott s »Védekezés a kártékony rovarok ellen« című műve? B. I. K.

(53.) Mi lehet az oka, hogy tüzelő koksom hamuja összeolvad, s miként lehetne rajta segíteni?

A tüzelés cserépkályhában történik, s nagyobb mennyiségű keményfát adunk hozzá,

azt remélvén, hogy az összeolvadás mérséklődni fog. Sz. B.

(54.) Vécsey Vilma grófnő fűzes-gyarmati uradalmához tartozó »Kishagymási« gazdaságban van 50 holdnyi fiatal tölgyes, melyet a mult nyáron lepkék özönlöttek el s mely most a törzstől a sudárig a mellékelt tojásokkal van tele.

Mi a neve a lepkének, mely ezen tojásokat rakta, s mi e tojások irtásmódjai? Nem a bucsus lepke tojása?

Mi napszamosokkal szedettük a tojásokat s elégettük, de ez részben költséges, másrészt nem egészen biztos, mert szedés közben sok leesik, s azt hiszem, ezek ott ki fognak kellni. HINGER TIVADAR.

(55.) A mellékelt szőlővesszőket hosszant metszve, valamely rovar átmeneti alakjára találunk. Miféle rovar az? Ártalmas-e a szőlőtermésre, és mennyiben? Lehet-e és miként védekezni ellene? VADONA JÁNOS.

(56.) A mezőgazdaság mai előrehaladottságát kétségkívül a természettudományok okszerű számbavételének köszönheti; igen természetes tehát, hogy, ha ezen a téren valami újítás történik, igyekezzünk azt elsőbben is a legrealisabb alappal, a természettudománnyal összeegyeztetni, épen ez indított engem is azon kéréssem föltevésére, hogy mi alapja lehet annak a föltevésnek, melyet egy gazdasági lapból olvastam, hogy az állatokat (fejős tehén, hízó ökrök stb.) nem mint eddig, etetés után, hanem etetés előtt, vagy pedig etetés után csak pár óra multán kell itatni. Mert igaz ugyan, hogy a nagyobb mennyiségű víz felvételekor az erőtakarmány

egy kis része a vízzel a bendőből kisodorthatatik, de ezek után még oly sok emésztési szerv áll kérdőzöink rendelkezésére, hogy vajmi csekélynek mondható azon tápláló érték, a mit a víz magával vihet és így igen problematikusvá válhatnak az ajánlott új módszer jó oldala; mert ha az áll, hogy az állatok szabadban és magukra hagyva csak jólakás után isznak vizet, ez csak arra int, hogy ekkor lehet az rájuk nézve a legmegfelelőbb, tehát a leghasznosabb. Mivel pedig gazdaságunkban már több mint egy hónapja a nevezett módszer szerint vannak az állatok itatva és annak semmi jó oldalát nem tapasztaltam, kérem erre nézve szíves válaszukat. OZMITS GÉZA.

(57.) Gőzgépek csapágyainak és egyéb súrlódó alkatrészeinek kenésére (nem értve a hengereket és dugattyúkat) melyik jobb: az ásványi vagy a növényi (repcze) olaj-e, melyiknek mi a jó s mi a rossz oldala?

K. LAJOS.

(58.) Van-e munka, mely a lepárló, különösen pedig a vizlepárló készülékek hűtőjének szerkesztésével behatóan foglalkoznék? Óhajtanám nevezetesen tudni, mi módon lehet kiszámítani a bizonyos mennyiségű vízgőz cseppfolyósítására és lehűtésére szükséges x hőfokú víz mennyiségét? Miként változik ez a mennyiség a hűtőfelület alakja, nagysága és anyaga szerint, ha a hűtőedény

teteje zárt, vagy pedig, ha a hűtővíz elpárolgása nincs megakadályozva? DR. T. L.

(59.) Hol található kimerítő útmutatást a diatoma tartalmú kőzetek preparálására? DR. T. L.

(60.) Gyűjtenek-e Magyarhon területén valahol terpentint a fenyőfák törzséből és állítanak-e elő terpentín-olajat?

DR. T. L.

(61.) Mely tők-fajtákat ismer a köznépi különböző vidékeken »sártökek« néven?

DR. T. L.

(62.) Való-e, hogy a Ferencvárosi dohánygyárban a szivarcsomagoló lányok gyakorlottsága oly nagy és ujjaiak tapintása oly finom, hogy a szivart nem olvassák és mégis tudják mennyit markolnak fel ujjaiak között? F.

(63.) Jelent-e meg valamely mű, a mely a következő kérdéssel foglalkoznék: Miért változtatják az állatok színöket évszakonként?

A.

(64.) Kérek szíves felvilágosítást, vajjon a »Sagena gossypina«, mely B a l o g h K á l m á n szerint »dugaszhúzószzerűen tekeredett 0·015—0·028 mm. széles sejtéből áll, melynek tengelyéhez sejtalakhoz hasonló kinézésű csatorna van«, a geny vagy pl. vízfelvételeben külsőleg, vagy belsőleg e csatornán át, működik-e capillaritásánál fogva? P. E.

FELELETEK.

(40.) A beküldött *Livistona chinensis* R. Br. (*Latania burbonic* Lam.) pálmalevél részen látható sárga foltokat közönségesen a száraz, fűtött levegő okozza; különösen akkor szokott bekövetkezni, ha magasabb hőfokon a földlapdját* hiányosan öntözték, minélfogva a levelek nagy felszínén elpárolgó nedvességet a gyökerek nem pótolhatják. Általában a pálmák nagy része — így a *Livistona* is — nyáron üde levegőn és világosságon kívül bő öntözést kíván.

Télen azonban a helyiség hőfokától függ az öntözés aránya. Alacsony 10—14 R⁰ mellett kevesebb vizet követelnek, mint magasabb, 15—18 R⁰-ú meleg szobában.

A fő dolog mindig az, hogy gondosan, egyenletes nedvesen legyen a növény tartva.

* A növény föld-lapdján értjük ama talajrészt, mely a növény gyökérzetét körül fogja. Német neve Erdballen, magyarul gomolyknak, labdának mondják.

A túlságos nedvesség alacsony hőfok alatt ép oly káros a növényre, mint a magas hőfoknál a szárazság.

Hogy tehát a foltok tovább ne terjedjenek; egyenletesen nedvesen kell tartani, lehetőleg világosra helyezni, különösen pedig távol a fűtés helyétől, a kályhától. Hiedeg időben szellőztetés alkalmával a közvetlen levegő hatásától óvni kell. Czélszerű, sőt szükséges minden 2—3. napon nedves szivaccsal a levelek felső és alsó részét gyengén megmosni, miáltal az apró fehér paizstetvek elszaporodásától is megóvjuk. Jó szolgálatot tesz a légkör nedvesen tartására, ha éjjelre vízbe mártott tül-, vagy más könnyű szövettel leterítjük a szobában levő pálmákat.

F. J.

(41.) A beküldött nemes babérfa (*Laurus nobilis* L.) leveleinek félig való elszáradása a gyökerek rothadásának következménye. Ezt előidézhette a gyanított petróleummal vagy más maró folyadékkal való

leöntés is. De bekövetkezhetett egyéb körülményeknél fogva is, nevezetesen, ha átültetve, földlapdaja körül gyökereit nem lazították s kellőleg nem nyesték meg, hanem csak a mint kivették, nagyobb edénybe, talán túlságos nagyba ültették be, hozzá nagyon nedvesen tartották. Vagy talán ellenkezőleg, régen volt átültetve, földjét kiélte, s egypárszor nagyon kiszáradt; továbbá ha száraz, fűtött helyiségben volt elhelyezve.

Télen egyebet nem lehet tenni, mint olyan helyiségbe helyezni, melynek hőfoka 3—6 R^o melegenél ritkán magasabb, ez felel meg leginkább téli nyugvásukban. Földlapdajokat meg kell vizsgálni, nem száraz-e, vagy nem túlságosan nedvesek-e. Ha lapdajok nagyon száraz volna, jól át kell öntözni; mindenestre óvakodni kell télen a túlságos nedvesen tartástól. Május első felében ki kell őket edényeikből venni, rothadt gyökereiktől megtisztítani s megfelelő jó tápláló földre újra elültetni, hajtásaitak metszéssel aránylag meg kell rövidíteni, hogy új, egészséges hajtások keletkezzenek; ezt azonban akkor kell végezni, mielőtt a fák hajtásba indultak. A leveleken mutatkozó gombák nem okozói a betegségeknek; ezek már csak az elhalt leveleken üthettek tanyát.

F. J.

(42.) A Nyiregyházáról beküldött almafagallyon látható éldösdiek az ú. n. kagylós paizstetvek (*Mytilaspis pomorum* Bouché). Ez a paizstetűfaj, noha leggyakrabban a fiatal almafákon található, előfordulhat majdnem összes gyümölcsfáinkon is s ezenkívül reá lehet akadni a galagonyán, szil- és égerfákon, hársfán, ribizkén és köszmétebokrokokon. Csontos magvú gyümölcsfáinkon nem él. A legolcsóbb és legegyszerűbb védekezés-módot követnek e paizstetű ellen a francia kertészek, a kik az ettől a tetűtől megfertőzött gyümölcsfácskát, azaz annak összes fertőzött részeit még november hóban, vagy tavasszal bemeszelik, vagy dohányfőzettel bemázolják. Az utóbbit úgy állítják elő, hogy tetszésszerű mennyiségű olcsó dohányt addig főznek, míg egészen szét nem fő s hozzáöntik azután a házi szappannak, a mennyire lehetséges, legsűrűbb oldatát olyanformán, hogy a dohánylével keverve még mindig jó sűrű állományú legyen. Ugyancsak így lehet alkalmazni a bemázolásra az anthracén- (fakátrány-) olajat is, ha 3°/o-nál több karbolsavat nem tartalmaz. Az ezekkel az anyagokkal bemázolt gallyakon a tetű mind elpusztul. Az eljárást könnyen

lehet végrehajtani, mert e paizstetűtől, mint a kérdést tevő tagtárs is megjegyzi, csak fiatal fák vannak fertőzve; nagyobb fákon e parazita ritkább és észrevehető károkat nem okoz. J. J.

(43.) Tapasztalásból mondhatom, hogy a berlini részvénytársaságtól bécsi Felix Neumann czég útján hozzám jutott 8 frtos borszeszes izzó-lámpa egy havi használat után igen jónak bizonyult, csak jól kell vele bánni. Nem a világítás ereje, hanem színe a fődolog, nem rontja szememet. Egy óra alatt elég 3 kr. árú denaturált spiritusz és a viláosság 23 gyertyafény. H. A.

(45.) Elméletileg mindegy, akár sík, akár lejtős területtel van dolgunk, mert nemcsak a területnek, hanem a fák egymástól való távolságának is csak szintes vetülete kerül számításba; ez esetben pedig a lejtés szöge nem szerepel. Az erdő magas sűrű szálfaival ez tényleg úgy is van; ellenben a gyümölcsös alacsony törzsű s széles koronájú fáiból lejtős területen mégis valamivel több fa fér el minden nagyobb szorultság nélkül, mint sík területen, mert nagyobb lejtésen ezek a koronák részben egymás fölé is kerülhetnek, holott egy síkban el nem férnének. H. G. F.

(52.) Az almafa leveleit göngyölgető hernyó alkalmasint a *Simaethis pariana* Cl. nevű molypille lárvája lesz, a mely Szeged környékén a gyümölcsfákon igen gyakori s így valószínűleg Szabadka vidékén is előfordul. A pókháló-hernyó, a mely a leveleket szintén annyira-mennyire össze szokta göngyölgetni, a *Hyponomeuta malinellus* Z. lárvája. Ha ezek a hernyók a leveleket össze-göngyölgették, vagy ha a pókháló-hernyó ismert szövédéket elkészítette, akkor hozzájuk irtószerezettel már nehezebb dolog hozzáférti, mert a kipermetezett és csak mint finom harmat szálló irtószerez a hernyó szövédéken nem hatolhat át. Azonban azt hiszem, hogy ha a permetezés azonnal a gyümölcsfák elvirágzása után (a méhekre való tekintetből csakis ez után!) történnék, s ha a levelek már akkor mérgeződnek meg, mielőtt az álcák összesodornák, akkor sikeres lesz a permetezés is. Mert újabb időben már hazánkban is akad néhány gyümölcsstermesztő, a ki fát az almamoly (*Carpocapsa pomonella*) ellen az amerikaiak módjára arzénsavas rézzel (Cuprum arsenicosum) permetezi és ezzel szép sikert ér el s ha az ezzel az anyaggal megmérgezett levelekből

a fentebb említett hernyók is esznek, elpusztulnak ők is. Az arzénsavas rézből, melyet a gyógyszerészek és droguisták rovarirtási célokra is csak hatósági engedéllyel adhatnak ki, 100 liter vízre 40—50 gramm elégséges. A permetezéshez használható a közönséges peronospora-permetező is, csak-hogy ebben az esetben a permeteződiót megfelelő hosszúságú, de aránylag könnyű rúdhoz kell kötni s ahhoz képest azután a diót a putonnal összekötő kaucsukcsövet is kellőképen megtoldani. Hogy az így felszerelt permetező használható legyen, ahhoz már két ember kell: egy, a ki a puttont hordja és gépét működésben tartja, egy másik, a ki a diót tartja és permetez. A munka ugyan nehézkes, de egyéb gép hiányában és költségkímélés végett végrehajtható így is. Ha valaki a pókháló hernyókat közvetlenül akarja irtani, akkor e célra jó az entomoktin is (a melyről a Term. tud. Közl. már többször megemlékezett). Csakhogy azt nem permeteg, hanem sugar alakjában kell alkalmazni, hogy így a folyadék belehatolhasson a szövetekbe, a hernyók fészkebe is.

J. J.

(53.) Koksx-hamu analízise: Kovasav 26.76%, vasoxid 52.42%, alumíniumoxid 11.48%, kénsav 2.02%, mész 2.13%, magnézium 2.21%, alkáliák 2.98%, a koksxban hamu 3.04%. A hamu megolvad, mert igen kevés meszet és magnéziát tartalmaz. Segíteni a bajon csak úgy lehet, ha a levegő mennyiségét szabályozzuk, akár más rostély alkalmazásával, akár az ajtó nyílói szabályozásával. Nem szabad a kályhában az egész koksxnak égni, hanem a fűtést korán kell kezdeni, sőt legcélszerűbb lenne folytonos fűtést berendezni.

A hamu megolvadása csupán annak tulajdonítható, hogy igen magas hőfok fejlődik tüzeléskor, ha tehát lassúbb égés által a hőfokot csökkentjük, a hamu nem fog megolvadni.

GRITTNER.

(54.) A beküldött peték nem a búcsús pille (*Cnethocampa processionea*), hanem a gyapjas pille (*Ocneria dispar*) petéi. Habár petéit az előbbi faj is fák kérgére tojja s

azokat lazán egynehány szőrszállal borítja, azok mégis jól megkülönböztethetők a gyapjas pilleétől. Azonkívül, hogy az előbbi faj egy csomóba csak 150—250 petét rak, az utóbbi 300—500-at, sőt még többet is, a gyapjas pille petecsomóit jellemzi az a taplószerű szőrréteg, a mely a letojt petéket jó bőven takarja, úgy hogy a petékből semmi sem látszik. S épen ez oknál fogva, hogy e pille petéit e gyapjúszerű szőrréteggel borítja, kapta e rovar a »gyapjas« melléknevet. Kis területen még lehet szedetni, nagyobb helyeken, pl. nagyterjedelmű erdőkben azonban nem igen. Újabban e petecsomókat nem szedik, hanem egyszerűen bemázolják anthracénolajjal (kőszénkátrányolajjal); az így bemázolt peték nem kelnek ki. A kátrányolaj használatánál azonban szükséges figyelni arra, hogy abban több mint 3% karbolsav ne legyen. A bemázolás legkényelmesebben a közönséges meszelővel hajtható végre.

J. J.

(55.) A beküldött szőlővesszőn látható apró likacsok, a melyek oly sorban vannak elhelyezve, mint a tilinkó likjai, a pirregő tücsöktől (*Oecanthus pellucens* Scop.) származnak. E tücsökfaj népies neve *ősziféreg*, vagy *őszike* is. A sötét, árnyékos helyeken bujkáló rovar, noha gyakori, ritkán kerül az ember szeme elé, de jelenlétét elárulja saját szerű pirregése, a mely júliustól kezdve szeptemberig délutánoként, de még inkább az esteli órákban nemcsak a szőlőkben, hanem már gyomos helyeken is majdnem minden vidéken hallható. Az átmetszett vesszőben látható alakok e tücsök petéi, a melyeket az épen a szőlővesszőn látható furás-helyeken át a béibe tojt. Ezekből fejlődik majd az állat. Noha az ilyen megfűrt vessző még megfogható, szaporításhoz használni még sem tanácsos. Közvetlen irtására semmit sem lehet tenni. Tanácsos azonban a szőlő mellett az elparlagosodott helyekről a vastagabb szárú gyomokat (szederindát s mást), a melyeket e tücsök szintén meg szokott fűzni, kora tavasszal levágni és elégetni, hogy e rovar számát így is gyérítsük.

J. J.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.